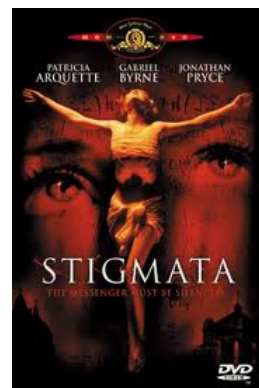

STIGMATA (1999)

© dr. Szalai András, Apológia Kutatóközpont, www.apologia.hu (v.2. 2014.07.02.)

A filmet a brit író, színész és rendező, Rupert Wainwright (1963-) készítette, aki elsősorban díjnyertes reklámfilmjeiről híres, legismertebb művészfilmjei azonban inkább a horror kategóriába sorolhatók (pl. *A kód*). A *Stigmata* 98 perces, 16 éven aluliak számára nem ajánlott „játékfilm”, amely a DVD-kölcsönzőkben dráma vagy horror tematikájú polcokra szokott kerülni. A felülnézős besorolás a horrorisztikus jelenetek miatt talán a 18-ast is megütné, tartalmi szempontból a „dráma” besorolás valóban egyértelmű és jogos, a „horror” kategória azonban az ijesztő jelenetek ellenére nem feltétlenül kielégítő. Témája ugyanis egyértelműen vallási, bár kérdés, hogy hogyan mutatja be a valóságosságot, illetve milyen vallásos igényt elégít ki?

1. A címadó fogalom

A „stigmata” szó a görög *szigma*, azaz „jel” vagy „bélyeg” jelentésű szó többes száma. Az ún. stigmatizáltság pedig olyan ritka jelenség, amelyet egyes katolikus hívők (misztikusok) élnek át, többnyire intenzív imádság közben, esetenként azonban hétköznapi rendszerességgel. A lényeg, hogy a testükön a keresztre feszített Jézus sebei közül egy vagy több is megjelenik, bármiféle látható fizikai ok nélkül (pl. vérző kéz, ostorcsapások nyomai háton, vér könnyezése, illetve a sajátos virágillat). A stigmatizáltak többségét a Katolikus Egyház a szentjei között tartja nyilván (Assisi Szent Ferenc, Avilai Szent Teréz, Pio atya stb.) A fogalom különben az Újszövetségben is előfordul, Pál apostolnak a galáciabeliekhez írt körlevele végén azt írta az eltévelyedéstől megkísértett gyülekezeteknek, amelyek oly sok gondot jelentettek neki: „Ezentúl senki se okozzon nekem fájdalmat, mert én a Jézus bélyegeit [görögül *szigmata*] hordozom a testemen!” (Gal 6:17)

2. A főszereplők

A filmnek két főszereplője van. Egyikük **Frankie Page** (Patricia Arquette), a 23 éves pittsburghi ateista fodrász. Igazi „világi” lány, nem túl művelt, aki jól érzi magát bulikkal és alkalmi kapcsolatokkal fűszerezett életében, ugyanakkor a koldusoknak is adni szokott.

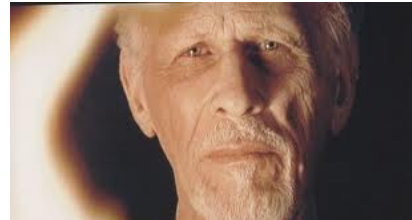

A másik főszereplő Andrew **Kiernan atya** (Gabriel Byrne), a vatikáni tudós jezsuita pap. Intellektuális alak, akit a természet értelmes tervezettségének felismerése vezetett az Istenbe vetett hitre és a papi pályára. Papként is megmaradt azonban tudósnak, és a Szentek Ügyeinek

Kongregációja megbízásából az egész világon utazgat, hogy az egyszerű hívők által csodának hitt jelenségeket vizsgáljon ki. Valójában fásultan cáfolja sorra a „csodákat”, mert képzettsége révén mindig talál rájuk fizikai, kémiai magyarázatot (pl. egy „Mária arc” a falon csak nedvesség).

4. A sztori

A film elején Kiernan atya egy Isten háta mögötti brazil falucska, Belo Quinto templomába látogat el, amely felkeltette az érdeklődését. Az elhunyt helyi pap, Paulo **Alameida atya** ravatala mellett egy folyamatosan *meleg emberi vért* könnyező Mária-szobrot talál, amelyet – a gyászszertartásra váró hívők tömegének rosszallása és néhány ijesztő természetfeletti jelenség ellenére – igyekszik tüzetesen megvizsgálni. Mivel a jelenségre nem talál tudományos magyarázatot, úgy látja, hogy ebben az esetben *igazi* csoda történt, amit jelent is főnökének, Daniel Houseman bíborosnak. A bíboros azonban lehúti Kiernan atya lelkesedését, és nem engedi meg, hogy visszatérjen a brazil falucskába további vizsgálatokat végezni, és mint később kiderül, a plébánia nem is tartozik a katolikus egyházhoz.

Fontos közjáték, hogy Alameida atya nyitott koporsójából egy helyi fiúcska ellopja az atya *rózsafüzérét*, és a piacon eladja egy amerikai nőnek, aki aztán szuvenirként tovább küldi a lányának – Frankie-nek, akinek az életét a kis ajándék teljesen felforgatja. Először a csuklóján jelennek meg „stigmák”, de nem pusztán vérző foltok, hanem egy láthatatlan valaki láthatatlan szegeket ver át mindkét csuklóján. Frankie barátnői megijednek, és a sebeit ápoló orvos is biztos benne, hogy ő maga tette saját magával, azaz pszichológiai eset.

A második stigmát a metrón kapja, ahol meglát egy papot és két apácát. Félig megszállott állapotban kérdezi meg a papot, hogy ő-e Andrew Kiernan atya, az egyik apáca nyakából pedig letépi és a földre dobja a keresztet. Ekkor a metrószerelvény megvadul, Frankie hátából pedig láthatatlan kezek szinte szíjat hasítanak, a döbbszent pap (Durning atya) szeme láttára.

Az esetből újságcikk lesz, Houseman bíboros pedig az eset kivizsgálását Kiernan atyára bízta. Kiernan atya felkeresi Frankie-t, és bár a sebek megdöbbennek, mivel a lány ateista, és stigmái csak mélyen hívő embereknek lehetnek, az ügyet azonnal ejteni akarja. Amikor a lány magyarázatot kér, hogy mik a stigmák, ezt válaszolja:

Kiernan: Amikor Jézus meghalt a kereszten, a testén öt seb volt: a hátát megostorozták, a homlokát töviskorona szaggatta fel, a kezét és a lábát leszögezték, az oldalába pedig lándzsát szúrtak. Nos, a történelem során csak mélyen hívő emberek viseltek effajta sebe- ket.

Frankie: De miért?

Kiernan: Erre nincs kielégítő tudományos magyarázat. A stigmatizáltakat olyan erős lelki kín gyötri, hogy a fájdalom fizikai jelleget ölt. Gonosz látomások törnek rájuk, és az ezekkel való küzdelem nyomot hagy a testükön. Az egyház ezt adománynak tekinti, Isten ajándékának.

Frankie: Ajándék?! Visszaadhatom? (...) Atyám, megnézné ezeket? Mondja meg, mit gondol! [Kiernan döbbenetesen nézi a sebeiket.] Na mit gondolsz?

Kiernan: Nem számít, hogy én mit gondolok, Miss Page.

Frankie: Ezt hogy érti?

Kiernan: Úgy, hogy ez hivatalosan nem az egyházra tartozik. Az, hogy egy magát ateistának nevező személy Krisztus sebeit viseli, ellentmondás.

Frankie: Igen? Akkor ide nézzem! Olvassa el! A könyhaasztalon találtam. Fogalmam nincs hogy ez mit jelent, de ez az én kézirásom.

Kiernan: Olaszul van. Azt jelenti: „Hasítsd szét a fát, és én ott leszek. Emeld fel a követ és megtalálász.”

A pap a sort költészetnek véli, Frankie azonban inkább fenyegetésnek, pánikba esik, és otthagyja Kiernan-t. Amikor ismét találkoznak, Frankie már valóban megszállott állapotban kiabál valamit a papnak, majd filctollal írja tele a szobája falát valami idegen nyelvű szöveggel. A pap felveszi Frankie szavait magnóra, és lefényképezi a teleírt falat, majd megkérdezi Delmonico atyát, nyelvész jezsuita barátját, hogy mi ez az egész. Kiderül, hogy Frankie mondatai és az írás is egy régen kihalt nyelven van: *arámul, Jézus anyanyelvén.*

Ettől kezdve a film két szálon folytatódik. Egyfelől Kiernan atya nyomoz: Delmonico segítségével kideríti, hogy Frankie egy 1. századi, arám nyelvű, *Jézus által írt* evangélium szövegét idézi, amelyet Houseman bíboros három részre osztott. A három fordító

egyike a ferences Alameida atya volt, a második a jezsuita Delmonico atya, a harmadik pedig a domonkos Dario atya. Hogy a szöveg tartalma miért *veszélyes* az egyházra, és a szöveget ismerni miért egyenlő az életveszéllyel, azt később Dario atya árulja el (lásd alább!).

Frankie közben sorra kapja a sebeket: láthatatlan töviskoszorút a homlokába, láthatatlan szögeket a lábába, és közben érzi „a szentség illatát”, a virágillatot, amely a stigmatizáltakat szokta körülengeni. Nem érti, mi történik vele, és csak vissza szeretné kapni az életét. Amikor azonban Kiernan atya felvilágosítja, hogy eddig minden stigmatizált *csak két* sebet kapott, és az ötödik (a lándzsaszúrás) valószínűleg halálos lesz, Frankie halálra rémül.

Végül Alameida atya szelleme megszállja a lányt, Kiernan atyát először megpróbálja elcsábítani, majd jól összeveri, gyalázza a felsőbbrendűnek vélt cölibátusa miatt, és a lakást romhalmazzá teszi. Itt láthatjuk a film leglátványosabb jelenetét: Alameida szelleme a több sebből vérző *Frankie-t a levegőben mintegy keresztre feszítve*

tartva arra kényszeríti a papot, hogy a lányt a levegőbeli, láthatatlan kereszttről óvón a karjaiba vegye, azaz férfiként viselkedjen – mielőtt a lány megkapná az utolsó, ötödik sebet, a láthatatlan lándzsaszúrást a bordái közé.

Nem csoda, hogy a csinos fodrászlány és a középkorú, jóképű pap között az együtt átélt borzalmak közepette érzelmi szálak szövődnek. Tetszenek egymásnak, de nem történik közöttük „semmi”, mert bár egyszer volt pár oldott, ismerkedős percük, a köztük levő intimitás kimerül az együttérésben és a sebek kimosásában. A lány lakására megérkező Houseman bíboros azonban Kiernan atyát „egy ágyban” találja a lánnyal, akit – úgymond – azonnal biztonságos helyre viteti az érsekségre. Kiernan atyát kérdőre vonja, hogy miért nem neki küldte el a képeket, de azt csak a lány sorsa érdekli: „Nézze, én csak annyit tudok, hogy ez a lány az életéért küzd, és a segítségünk nélkül meghal, ha még egy sebet kap!” Nem érti, hogy a képek miért fontosabbak egy lánynál. A bíboros azonban „átveszi az ügyet”, azaz látszat-ördögűzést kezd a lányon, de valójában *meg akarja ölni, még hozzá az egyház érdekében*.

Kiernan atya elmegy Durning atya templomába kipihenni magát, de ott megtalálja Dario atya, a harmadik, domonkos nyelvész, akinek Delmonico elküldött egy képet a falra írt szövegből. Ő végre elárulja Kiernan atyának, mi „ez az egész”:

Dario: Ez alighanem a legfontosabb keresztény ereklye a világon.

Kiernan: Miért?

Dario: Ez egy arám nyelvű tekercs az első századból. Jeruzsálem mellett találtak rá, nem messze a holt-tengeri tekercsektől. Alameida és én rájöttünk, hogy egy evangélium Jézus Krisztustól, a saját szavaival, arámi nyelven. De egyes vatikáni körök attól tartanak, hogy ez az írás megingathatná a modern egyház tekintélyét.

Kiernan: Hogyan?

Dario: Ezek Jézusnak a tanítványaihoz intézett szavai az utolsó vacsorán. Utasításokat adott, hogy hogyan vezessék az egyházat halála után.

Kiernan: Miért volna ez annyira veszélyes?

Dario: Amikor beszámoltunk az eredményről a Szentírás Bizottságnak, Houseman azonnal leállította a munkát. Alameida ellenállt, ellopta az írást, és eltűnt. Houseman távollétünkben kiátkozott minket. (...)

Kiernan: Miért állították le a munkát? Miért féltek az új evangéliumtól?

Dario: Nézzen körül atyám, mit lát?

Kiernan: Egy templomot.

Dario: Egy háza! De Jézus Krisztus valódi egyháza sokkal több ennél. Nem csupán fából és kőből épült házak. Én szeretem Jézust! Semmi szükségem a kettőnk közé álló intézményre. Íme az Isten – és az ember! Minek az egyház, minek a papok? Jézus evangéliuma így kezdődik: „Isten országa bennetek van és körülöttetek. Nem fából és kőből épült házakban. Hasítsd szét a fát, és én ott leszek. Emeld fel a követ...

Kiernan: ...és megtalálász.” (...)

Dario: Houseman nem fogja hagyni, hogy kiadják az evangéliumot.

Kiernan atya még időben érkezik, hogy kimentse a lányt a bíboros fojtogató kezei közül. Alameida atya szellemét pedig megkéri, hogy távozzon, aki ezt meg is teszi azzal a feltétellel, hogy Kiernan lesz az új „hírvivő”. Kiernan megvallja neki, hogy „hisz”, azaz hisz a titkos evangéliumban, és annak terjesztője lesz.

Ezután kiviszi Frankiet a kolostor (?) kertjébe, ahol a lányra galamb száll rá, miközben a háttérben Assisi Szent Ferenc szobrát látjuk, ugyancsak galambokkal. A film legvégén Kiernan atya elutazik Belo Quinto-ba, és az oltár előtt, a padló alatt megtalálja a „Jézus valódi evangéliumának” eredeti, teljes bőrtekercsét és Alameida teljes fordítását.

5. A film üzenete

A filmnek nem csupán témája a vallás, hanem *vallási üzenetet hordoz*, mert a valóságoság különféle formáit bemutatva azokat egyúttal értékeli is. A legfontosabb üzenet a film legvégén jelenik meg, pusztá feliratként:

In 1945 a scroll was discovered in Nag Hamadi, which is described as "the secret sayings of the living Jesus". The scroll, the Gospel of St. Thomas has been claimed by scholars around the world to be the closest record we have of the words of the historical Jesus... The Vatican refuses to recognize this Gospel and has decribed it as heresy.

azaz

1945-ben egy tekercset fedeztek fel Nag Hamadiban, amit „Az élő Jézus titkos mondásai”-nak mondanak. A tekercsről, Szent Tamás Evangéliumáról világszerte úgy tartják a tudósok, hogy ez a birtokunkban levő legközelebbi feljegyzés a történelmi Jézus szavairól... A Vatikán visszautasította ennek az evangéliumnak az elismerését, mondván, hogy eretnekség.

Meglehetősen keserű felhangú végszó: az intézményes vallásosság, azaz a Vatikán *a valóságban is* olyan, mint ahogy a film fikciójában megjelenik. Ha éppen nem is gyilkol az intézmény védelmében, tekintélyével elnyomja az igazságot... A film vallásosságról alkotott képének első jellegzetessége, hogy vallás és egyház, a hit és a hívők intézményes közössége *élesen szétválik, sőt, egymás ellen fordul*.

A film nyílt egyházellenességét jól illusztrálja Kiernan és Delmonico, a két jezsuita pap beszélgetése is:

Kiernan: Utazgatók a világban, keresem a csodákat, és megcáfolom őket. Az a csoda, ha valaki még hisz valamiben. Őszintén szólva, nem is tudom, mit csinállok.

Delmonico: Egyikünk sem tudja, hogy mit csinál.

Kiernan: Te mind dolgozol?

Delmonico: Fogalmam sincs.

Kiernan: Hogy tudod lefordítani, ha nem tudod, mi az?

Delmonico: Nyelvész vagyok Kiernan, a szavakat fordítok, nem az értelmüket, de ez egy 2. századi evangélium.

Kiernan: Hányadik ez már neked?

Delmonico: Úgy tizenöt fordításában vettem részt. Vagyis hátra van még húsz.

Kiernan: Ezek szerint harmincöt evangélium van?

Delmonico: Mindenkinnek más élményei voltak Jézusról, más történeteket írtak meg. Mert mik is az evangéliumok? Interpretációk, emlékek, álmok, vélemények.

Kiernan: És nincs evangélium Jézus valódi szavaival?

Delmonico: Vakok vagyunk egy barlangban. Keresünk egy kétezer éve meggyújtott gertyát.

Kiernan: Mi áll a szövegben?

Delmonico: Csak minden harmadik lapot kaptam meg.

Kiernan: Hogyhogy?

Delmonico: A legtitkosabb dokumentumokat szétszedték, és három felé osztották. Harmadát a domonkosok, harmadát a ferencesek, és harmadát mi jezsuiták kaptuk. Az írássok teljes igazságát ugyanis csak a hatalmasságok ismerhetik.

Kiernan: Ez jellemző erre a helyre, nem?

Delmonico: Versenyszellemű világban élünk, Andrew, az egyház sem kivétel.

Kiernan: Innen semmi sem szívárogi ki, igaz? Kivéve persze ha úgy akarják...

6. Visszatérő motívumok

A film két állandóan visszatérő motívuma a keresztre feszítés és a galamb: az egyik a nyers, fizikai brutalitás, a másik az isteni dimenzió és a lelki béke megjelenítője.

A *galamb* arra az újszövetségi jelenetre utal vissza, amikor a Szentlélek galamb formájában leszállt a János által megkeresztelt Jézusra. A galamb rajza a filmben rajta van az állítólagos 1. századi evangélium címlapján, és a Frankie által a falra írt verzión. A galamb rajza azonban eltér a hagyományos egyházi ábrázolástól, amelyben a Lélek *leereszkedik* Jézusra vagy pünkösdkor az apostolokra, hanem szárnyaival alulról *felfelé* csapkod; így a film legelején is galambok csapnak fel hirtelen a vért könnyező Belo Quinto-i Mária-szobor mögül. Frankie tető alatti, csöpögős mennyezetű lakásába időnként galambok tévednek be, és a lány két megszállottság között az ablakpárkányon galambokat etet. A film legvégén pedig, miután Kiernan atya megmentette Frankie-t, igazi paradicsomi jelenetnek vagyunk a tanúi: egy *kertben* vagyunk, ahol csicseregnek a madarak, ahol az egymásra talált *férfi és nő* (Ádám és Éva?) élvezi a békességet, a lány *fehér* lepedőben van (tisztaság), *galamb száll a kezébe*, mögötte pedig Assisi Szent Ferenc szobra, amint szintén galambot tart a kezében, galamb ül a vállán, és mosolyog. Sehol az egyház, nincsenek falak (intézményes korlátok), csak a kert lágy, párás, megnyugtató színei...

Ez a paradicsomi béke, az emelkedett léleknek ez a csodálkozó nyugalma a film által sugallt *ideális vallásosság*, olyan misztika, amely nem pusztán szemben áll az intézményes vallásossággal, hanem azon túl is lép. A katartikusnak szánt jelenet millióje még azt is képes elfeledtetni, hogy mint minden stigmatizált, Szent Ferenc is buzgó híve volt annak az egyháznak, amelyet a film elítél. De a film üzenetének lényege nem is intellektuális felismerés, hanem az élmény, a misztérium. Ezért a Stigmata sokkal inkább *misztérium-film*, mint szimpla horror, hiszen a horrorisztikus elemek is a misztériumot szolgálják.

A másik visszatérő motívum a *keresztre feszítés*. A filmben Frankie és Krisztus szenvedése sajátos *párhuzamba van állítva*. Valahányszor Frankie sebet kap, a lány megkínzott arcának és más testrészeinek képét, illetve Krisztus keresztre vert végtagjait mindig naturalista módon és villámszerűen egymásra vágva mutatja. Ugyancsak párhuzamba állítva vágják össze például azt a jelenetet, amikor Kiernan atya miséz és a kehelyből a híveknek a bort kínálja („Krisztus vére...”), illetve amikor az orvosok Frankie-től vért vesznek. Végül a *teljes azonosulást* látjuk, amikor Frankie teste a levegőben élő feszületként függ.

7. Kérdések

Az azonban sajnos nem derül ki egyértelműen, hogy konkrétan mire is gondol a film írója? *Miért szükséges* ennek az egyszerű fodrászlánynak ennyit szenvedni? Mi a kapcsolat Jézus szenvedése és a lány szenvedése között?

A film eredeti, angol alcíme ez: *The Messenger Is Here* – azaz „Itt a hírvivő”, de a magyar kiadás alcíme is jogosnak tűnik: „A hírnököt el kell némítani”. Amikor Alameida szelleme megszállja Frankie-t, és a szobája falára iratja fel vele az arámi szöveget, Kiernan atya döbbenten kérdezi a Frankie-t bábuként mozgató szellemtől: „Ki vagy te?” A lány kifordult szemmel, férfihangon felel: „A hírvivő nem fontos” – csak az üzenet. Frankie egyértelműen *médium*, Alameida atya is először a szöveg *fordítója*, majd megszálló szellem, aki a lányt használja *közvetítőnek*, tehát mindketten „hírnökök”, sőt, Kiernan atya is azzá válik, amint nyilvánosságra hozza a tekercs tartalmát.

Jézus tehát „a hírvivő” prototípusa vagy archetípusa lenne, akinek *a sorsában* minden hírvivőnek osztoznia kell? Ez annak ellenére, hogy Kiernan atya nem kap stigmákat, logikusnak tűnik, hiszen Alameida stigmatizált volt, és Frankie-ből is azt csinált. A filmben idézett „Tamás evangéliuma” pedig tipikus 2. századi, *gnosztikus* irat, és a gnosztikusokról tudni kell, hogy számukra a Krisztus *csak* hírnök volt: nem maga az Üdvözítő, hanem annak a titkos *hírnek* az átadója, *ami* üdvözít. A gnosztikusok azonban eleve tagadták, hogy a Krisztus hús-vér emberi testet öltött volna, így Jézus fizikai sebeinek a gondolatával sem foglalkoztak.

A filmből nem derül ki, hogy Alameida szelleme miért pont *a lányt* választotta új hírvivőnek. Csak mert hozzá került a rózsafüzére? Az sem derül ki, hogy miért kellett a lányt *kínoznia*, hogy miért volt szükség *ennyi* stigmára, vagy hogy a lány miért nem volt elég *író* médiumnak? Ebből is látszik, hogy nem áll koherens teológia a film mögött, hanem csak néhány alapüzenetet akartak az ijesztő jelenségekbe belesomagolni.

Ha a szereplőkben *prototípust* keresünk, Frankie az érzéki teremtés, aki fizikai szenvedések útján jut hitre, Kiernan atya viszont az észhitű, keveset imádkozó tudós pap, aki felismeréseken és csalódásokon át jut hitre, és közben meg kell tanulnia együtt érezni a szenvedő lánnyal, majd fizikailag is meg kell mentenie a haláltól. Az igazi hit, sőt bizonyosság alapja tehát a *misztikus élmény* lenne, amelyhez azonban *fizikai szenvedéseken át* vezet az út. Ha belegondolunk, hogy a cél egy kétezer éves, két milliárdos tagságú vallási szervezet lerombolása, a hírnöknek valóban nem elég sem Houseman intézményhű vallásossága, sem Kiernan atya csak intellektuálisan kielégítő észhite. *Így válik hőssé* a fodrászlány és a pap, de olyan hőssé, akivel élményszinten csak részben, küldetéstudatát illetően viszont könnyen azonosulni lehet.

8. Néhány vallástörténeti megjegyzés

A film *vallástörténeti utalásai* az üzenetnek vannak alárendelve, nem az ismert tényeknek és a Biblia hagyományos, történelmi értelmezésének:

- Nem volt „harmincöt” evangélium, és az alig tucatnyi ismert újszövetségi apokrif irat többségét is egyetemi könyvtárak őrzik, nem a Vatikán, ráadásul magyarul már szinte mind olvashatók.
- Az ún. „Tamás evangélium” tipikus *gnosztikus* beszédgyűjtemény, amelynek egyes mondatai megtalálhatók ugyan a kanonikus evangéliumokban is, de kitépve abból a helyzetből, amelyben elhangzottak, míg más mondatok az ógyházi hagyomány számára teljesen ismeretlenek; ez utóbbiak közé tartozik a filmben idézett 77-es *logion* („mondás”) is.
- A stigmatizáltság a film speciális effektjeivel szemben egyáltalán nem hasonlít *démoni* megszállottságra, ahogy a *médiunitás* minden formája is teljesen idegen a bibliai értelemben vett isteni ihletettségtől.
- A Biblia szerint Jézus nem pusztán áldozat volt: az *új szövetség* zálogaként tudatosan és *másokért* halt kínhalált, amikor magára vette a bűnös emberek bűneinek büntetését, és kínokat is az *ellenségeitől* szenvedett el (ld. Ézs 53. fej. 1Pt 2:24).
- A hívőnek nem Jézus sebeivel, hanem *halálával és feltámadásával* kell azonosulni, és nem fizikailag, hanem lelki módon: *a keresztségben* (Róm 6).

Összefoglalás

A „Stigmata” tartalmi szempontból valóban *drámai* film. Bár eszköztára és képi világa időnként horrorsztorikus, mégsem szimpla horror, hanem *misztériumfilm*. Ha igaz, hogy vallás és művészet funkciója hasonló, akkor a „Stigmata” sem csupán vallási témájú film, hanem *vallásos üzenetet* hordoz. Az általa propagált vallásosság azonban nem valamiféle „eredeti, jézusi, őskeresztény hit”, hanem a 20-21. századi korszellemre jellemző intézményellenes, élményorientált spiritualitás. Ha igaz, hogy a vallás ígérhet lelki kiteljesedést, de a művészet nem, akkor ez a film annál inkább *vallásos film*, mert bizony ilyesmivel próbálkozik.

Felhasznált szakirodalom

- BIBLIA – Ó- és Újszövetségi Szentírás, Magyar Bibliatanács, Budapest, 1990
- NEW ADVENT.ORG – The Catholic Encyclopedia: „Mystical Stigmata” szócikk, <http://www.newadvent.org/cathen/14294b.htm>
- STIGMATA – *A hívőt el kell némítani* (eredeti alcím: *The Messenger Is Here*), DVD, szinkronizált változat, MGM, 1999; Forgalmazza az Intercom, Budapest
- EN.WIKIPEDIA.ORG – Stigmata (film), [http://en.wikipedia.org/wiki/Stigmata_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Stigmata_(film))